

Şubelerin Basın Açıklamaları

EMO ADANA ŞUBESİ

İsdemir'i Peşkeş Çektirmeyeceğiz

30 yıl önce bugün temelleri atılan İSDEMİR, İskenderun yakınlarında 17.5 milyon metrekarelik alan üzerine kurulmuş yıllık 2.2 milyon ton kapasiteli, 10 bin kişi civarında çeşitli statülerde maaşlı olarak çalıştığı entegre demir ve çelik fabrikaları topluluğudur. 3 Ekim 1970 tarihinde temelleri atılan İSDEMİR'in kuruluş maliyeti 4 milyar ABD doları civarındadır. Tesisin kapasite kullanım oranı %95 mertebesindedir.

İSDEMİR'de her entegre demir ve çelik tesisinde olduğu gibi bünyesinde termik santral barındırır. Entegre demir ve çelik üretiminde elektrik enerjisine duyulan kesintisiz ihtiyaç nedeniyle kurulan termik santralin ana yakıtı dış piyasada pek alıcısı olmayan düşük kaliteli ve Batman yöresinde çıkartılan petrolden elde edilen fuel-oildir.

İSDEMİR bünyesindeki, 225 MW kurulu gücündeki termik santral, tesislerin kapasiteleri ölçüsünde yılda 900 milyon kwh elektrik enerjisi üretebilmektedir. Bu değer ÇEAŞ elektrik enerjisi üretiminin yarısı kadardır. Bu elektrik enerjisini üretebilmek için yılda 960.000 ton civarında fuel oile gereksinim duymasına rağmen cevherin çeliğe dönüşümü esnasında açığa çıkan enerjisi kullanarak yılda 200.000 ton fuel oil tasarrufu sağlanmaktadır.

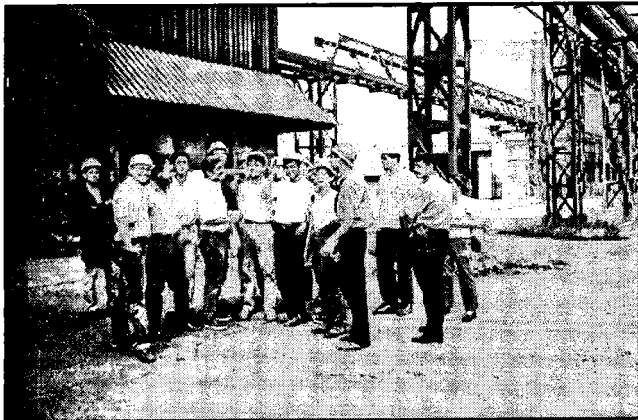

Çukurova Elektrik A.Ş.'nin elektrik enerjisi üretimi ve iletimi konusunda yetkili olduğu Adana, Mersin, Hatay, Osmaniye ve Kahraman Maraş'ın da bir kısmını kapsayan bölgemizde yılda 8 milyar kwh civarında elektrik enerjisi tüketilmektedir. Bunun yanında bölgemizde yılda 2.5 milyar kwh kadar elektrik enerjisi üretilebilmektedir. İSDEMİR'in yılda 1 milyar kwh civarında olan tüketiminin yanında yılda 900 milyon kwh'ı bulan üretimi gözardı edilmektedir. Bölgemizde üretilen elektrik enerjisinin %40'a yakını İSDEMİR tarafından üretilmektedir. İSDEMİR, sosyo-ekonomik alanda olduğu gibi enerji alanında da bölgemize artı değer katar iken kapatılması ya da üretime ara vermesi bölgemiz için büyük kayıp olacaktır.

İSDEMİR entegre bir tesis olmasından dolayı verimli çalışması için tam kapasiteye yakın çalıştırılmak zorundadır. İSDEMİR çelik üretimi yaparken Ulusal Elektrik Sistemine yaklaşık 10 MW'lık bir ek yük getirir ancak üretimine ara vermesi durumunda, ulusal sistemden, entegre tesisin zorunlu yükleri nedeniyle, en az 30 MW'lık bir yük çekmek zorundadır. Bunun enerji bürokrasisi tarafından bilinmemesi düşündürücüdür. İSDEMİR yaz aylarında deniz suyunun aşırı sıcak olması nedeniyle ulusal elektrik sisteminden tüketiminin %10'u kadar enerji almaktadır. Kışın bu olumsuzlukların etkisini azaltmasıyla kendi kendine yetecek ve ulusal elektrik sistemine hiç bir yükü olmayacaktır.

İSDEMİR sadece bir tüketici olarak görülmemelidir. Dar boğazın aşılmasında İSDEMİR üretim olanaklarından yararlanılmalıdır. İSDEMİR'in, ÇEAŞ ile yaşadığı sorunları çözüldüğünde ve üretim olanakları geliştirildiğinde ulusal elektrik sistemine enerji verebilecek durumdadır.

İSDEMİR'in 1987 yılına kadar bir zararı yok iken 1990 ve sonrasında zarar etmesine neden, ürün

yelpazesindeki dengenin bozulmasıdır. Yassı ve uzun mamüldeki bu dengesizliğe neden olan ve göz yuman siyasi ve ekonomik güçlerin sorgulanması gerekmektedir.

Sayın Başbakan Bülent Ecevit'in de daha önce yaptığı açıklamalardan; özelleştirme kapsamında uzun süre kalan işletmelerde verimliliğin düştüğü bilinmesine rağmen, özelleştirme kapsamında bir an önce çıkartılması konusunda hiç bir şeyin yapılmaması kaygı vericidir.

İSDEMİR A.Ş. hammaddesini ülkemiz kaynaklarından elde ederek güvenilir inşaat çeliği üreten devasa bir tesistir. 30 yıl önce bugün temelleri atılan, halkın alın teriyle kurulan ve kuruluş maliyeti 4 milyar ABD doları civarında olan tesisin, özel şirketlere peşkeş çekilmesine ya da kapatılmasına karşı tüm demokratik kitle örgütlerini ve sendikaları mücadeleye çağırıyoruz.

TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası

Adana Şubesi Yönetim Kurulu

03.10.2000

EMO ANKARA ŞUBESİ

Basına ve Kamuoyuna

Ülkemiz 17 Ağustos ve 12 Kasım'da çağın en büyük felaketi olarak nitelendirilen iki büyük deprem yaşarken; mühendislerin ve mimarların yani TMMOB'nin Mesleki Denetim Uygulaması (MDU) ve Teknik Uygulama Sorumluluğu(TUS) için yıllardır verdikleri uğraşların haklılığı ile, bunun etkin bir biçimde yaşama geçirilmesini engelleyenlerin utanmazlığı halkın gözünden elbette kaçmıyor. Ve bu sorumlu zihniyet böylesi bir felaketi bile rant alanları yaratma uğruna bir fırsat olarak değerlendirmekten uzak duramadılar. 595 Sayılı KHK ile felakete çare üretiverdiler. Böylece kamu denetiminde olması gereken Yapı Denetimi bir anda özelleştirilerek "Yapı Denetimi Kuruluşları"na devredildi. Buna karşı direnmek ve değiştirmek hepimizin hem görevi hem hakkı olmalıdır.

Emperyalizmin ve ulusaşırı sermayenin sözcüleri olan Dünya Bankası(DB), Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) ve Uluslararası Para Fonu (IMF) Türkiye'yi hiç bu kadar yağmalanmaya hazır bir durumda yakalayamamışlardı. Bu yağmanın adı ÖZELLEŞTİRME dir. Dolayısıyla ülkemizdeki sözcülerin ne kadar etkin ve kimler olduğunu gördükçe halkın kendi çıkarlarını ve ülkenin geleceğini savunmasının ne kadar çetin bir mücadele gerektirdiği açıktır.

Ülkemiz özelleştirme sancısını çekerken bunun tipik örneklerinden birisi de AKTAŞ adı altında yapılan yolsuzluk ve soygundur. Kamu ve ülke çıkarları söz konusu olduğunda Elektrik Mühendisleri Odası'nın ısrarlı ve inatçı takipçiliği bilinmektedir. Bunun sonuçlarından birisi de AKTAŞ'a -gönülsüzce de olsa- el konulması gereğini getirmiş ve hukuk kazanmıştır. Ancak hukuk alanındaki bu kazanımın gerçek bir zafer olmasının ön koşulu; tüm sorumluların ayrımsız olarak yargı önüne çıkarılmasıdır.

Odamız önderliğinde sürdürülerek, gerçekte tam bir şölene dönüşmesi sağlanan "Nükleer Santrallara Hayır" kampanyalarının 5 Ağustos tarihiyle özdeşleşmesi de halkın zaferiydi. Artık nükleer lobilerle yerli işbirlikçileri bunun hesabını kendi aralarında çözerler.

Mühendisler, mimarlar ve şehir planları ülkenin kalkınmasının ve gelişmesinin planlanması, projelendirilmesi, projelerin uygulanması, denetimi, işletmesi, bakımı ile ekonomik hayatın tüm noktalarında etkili olarak yer almaktadırlar ve kalkınmanın, gelişmenin vazgeçilmez unsurlarıdır. Kamuda çalışan mühendis ve mimarların

ekonomik ve sosyal koşulları son on yılda hızla erozyona uğratarak üretim ve denetim süreçlerindeki konumlarına, üstlendikleri sorumluluklara ve almış oldukları eğitime uymayan bir düzeye getirilmiştir. Mühendis ve mimarların gerek özlük hakları gerekse ücretleri açısından içine düşürüldükleri durum kriz aşamasına gelmiş ve meslek onurlarını koruma sınırlarını zorlamaya başlamıştır. "Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Mali ve Sosyal Hak ve Yardımlarına İlişkin Kanun Tasarısı" da mühendis ve mimarın yaşamları boyunca aynı grupta (12. Grup) kalma gibi bir çok onur kırıcı yönleri olması ve olumsuzluklar içermesi, olumlu bir şey sunmaması da 57. Hükümet'in de daha öncekiler gibi ülkenin sanayileşmesi ve kalkınması konusunda hiçbir iyi niyetleri olmadığına göstergesidir. Onurumuzun ayaklar altına alınmasına ve yoksulluk sınırının altında yaşamaya mahkum edilmemize seyirci kalmayacağımızı kamuoyunun bilmesini istiyoruz.

Halkla alay eden bir başka karar da; %50 zam uygulaması için TEDAŞ'ın isteği ile Başbakan tarafından kamuoyuna açıklanan 150 kWh'lık sınır uygulamasıdır. Sanıyoruz Sayın Başbakan bize göre tam tersi olan "bundan halkın %90 etkilenmeyecek" sözünü yanlış bilgilendirilme sonucu (ya da içine sinmeden) açıklanmıştır. Odamızın yıllardır "enerjide verimlilik ve tasarruf" konusunda hazırlanan pek çok raporunu anlayamayan ya da itibar etmeyen, sadece özelleştirmeye endekslenmiş bir durumda enerji sektöründe tam bir krize yol açan hukukçu enerji bakanının enerji tasarrufundan algıladığı şey zam yapmak olmuştur. Odamızın raporlarına ve uyarılarına kulak tıkayanlar özelleştirerek ehil olmayanlara bakım-onarım yaptırdıktan sonra parçaladıkları 340 MW'lık Afşin Elbistan'ın 4. Ünitesinin hesabını vermelidirler. 500 milyon USD tutarındaki açığı zamlarla kapamaya çalışanların sabıka kayıtlarında Afşin Elbistan'ı mühendis olmayanlara teslim etmek de vardır.

Demokratikleşme ve insan haklarını "ulusal dış hedeflere bağlı problemler" olarak gören siyasal iktidar ve bürokrasinin faşist katillere, mafya babalarına, dolandırıcılara ve dinci yobazlara baba şefkatiyle davranmasını, siyasilere ise insanlık dışı hücre tipi cezaevlerini reva görmesini yadırgamıyoruz.

4502 Sayılı Yasa ile özel hukuk hükümlerine tabi anonim şirket haline getirilen Türk Telekom'da 399 sayılı KHK'ya çalışmakta olan mevcut personelin geçiş hizmet sözleşmesi ile işçi kadrosuna geçmeleri teşvik edilmektedir. İşçi statüsüne geçen personelin hiçbir iş güvencesinin kalmayacağı bilinen bir gerçektir. Mevzuatta işçi kadrosuna geçme konusunda her hangi bir süre bulunmamasına rağmen TT Yönetim Kurulu hazırlanmış olduğu matbu dilekçeleri personele 6 Ekim 2000 tarihine kadar imzalatılarak işçi statüsüne geçmeye zorlamaktadır. Diğer yandan da yetkililer tarafından Türk Telekom'da personel fazlalığı olduğu sıkça dile getirilmeye başlanmıştır. Belirlenen norm kadro sayısının 58.062 ve çalışan sayısının 72.845 olduğu göz önüne alındığında ilk etapta işten çıkarılacakların sayısının 14783 olacağı açıktır. Türk Telekom çalışanları tek vücut halinde bu uygulamaya karşı çıkmalıdır. EMO, MMO ve Haber-Sen Türk Telekom çalışanlarının mağdur edilmesine karşı Türkiye Haber-İş, Türk Telekom Mühendisler Derneği ve Türk Telekom Teknikerler Derneği'ni de bu mücadeleye ortak olmaya çağırılmaktadır.

Teknolojik gelişim bir yandan yaşamı kolaylaştırıcı özellik taşıyorsa da diğer yandan yaşam kalitesini (sağlık ve çevre riskleri) bozan unsurları da içermektedir.

Cep telefonları ve onların çatı ya da kule antenleri (baz istasyonları) Mikrodalga (300 MHz-300 GHz frekanslı elektromanyetik (EM) dalgaları ile çalışan sistemlerdir.

EM dalgalar insan organizmasında önemli ölçüde karşılığa neden olmakta, vücudun molekül ve atomları dengelerini yitirmekte, biyokimyasal işlevler etkilenmekte ve elektriksel dolaşımı zarar görmektedir. EM dalgalar dokuları ısıtır (termal etki) ve doku hücrelerinin kimyasını bozar (kimyasal etki). Bunlardan ısıtıcı etki, yüksek dozlarda, kimyasal etki ise düşük dozlarda oluşur. Canlı organizmasına uzun süre

düşük dozda EM dalga uygulaması, kısa süre yüksek dozda EM dalga uygulamasından çok daha risklidir. Çatılardaki cep telefonu baz istasyonları, tehlike sınırları altında (düşük dozda) da olsa uzun süreli EM dalga verdikleri için çok tehlikelidirler (kimyasal etki).

Çatılarda kurulan baz istasyonları, insan sağlığı ile değil para ile ilgilenen şirketlerin söylediği gibi "evimizdeki 100 Watt'lık ampul kadar zararlı değildir", söylemi aksine kıyaslanamayacak kadar zararlıdır ve 50Hz ile çalışan ampul ile 1.000.000.000 Hz ile çalışan ampul kıyaslanamaz. Yine EM alan, şirketlerin söylediği gibi 0.5 metreden değil daha uzun mesafelerde de maximum düzeydedir. Çatılardaki EM düzlem dalga güç yoğunluğu ABD'de kabul edilen EM tehlike sınırınının 13 katıdır. Avrupa'da antenli evlerin satış fiyatı %30 düşmüştür. Çünkü bilinçlenmiş halk "KANSERDEN UZAK KALMAYI" bilmektedir.

Deneyler sonucu kısaca EM dalgalar;

- İşitme kaybı.
- Bağışıklık sisteminin bozulmasına,
- Kan yapısında (kimyasının) bozulmalara,
- Sempatik sistemi etkileyerek kan basıncının artması ve kalp yetmezliğine,
- Vücutta karıncalanma, uyuşma, tik ve yorgunluklara,
- Sperm sayısının azalması ve gen bozukluklarına,
- Göz merceği ve korneanın bulunmamasına,
- Kanser yapıcı maddelerin hücreye girmesini hızlandırmakta,
- Varolan bir kanserin gidişinin hızlandırmakta,
- Hücrelerde büyük moleküllerin deforme olmasına,
- Hücre zarlarının birbirine yapışmasına, Hücre zarlarında delikler açılmasına,
- Sinir zarlarının bozulmasına,
- Rüya görmenin azalmasına,
- Uykusuzluğa,
- Unutkanlığa,
- Sinirliliğe,
- Depresyona,
- Başağrısına,
- Başdönmesine,
- Bunamaya,
- Parkinson hastalığına,
- Bellek, dikkat, öğrenme, ayırt etme ve zaman algılamada azalmaya,

neden olabilmektedir.

Uçakta, otobüste hastanelerde cep telefonu kullanılması yasaktır. Çünkü cep telefonu uçağın bilgisayar donanımını bozmaktadır. Hastanelerde; damarici, kan, sıvı ve insülin pompalarını, kalp pillerini, sunni böbrek cihazını, solunuma yardımcı cihazları ve yoğun bakımda kullanılan elektronik sistemleri durdurmaktadır.

EM alan ortamında çalışanların beyin kanserine yakalanma oranı yedi kat, elektrik işçilerinde beyin tümörü oluşumu riski 13 kattır.

Fransada son bir yılda kadın ve erkekte beyin tümörü sayısında %31 artış görülmüştür.

Tüm vücuda SAR değeri 4 W/kg olan bir radyasyon 20 dakika süreyle uygulandığında vücut sıcaklığı bir derece artar.

Cep telefonlarının üzerine mutlaka SAR (Özel soğrulma oranı) değeri yazılmalıdır ve kullanılacak ise SAR < 0.1 W/kg olan cep telefonlarını tercih edelim.

Şirketlerin sunduğu pandoranın kutusunda bunlar var. Bunları bize yalanlarla sunanlara hayır diyelim.

Çevre Bakanlığı'nın 11 Mayıs 2000 tarihli Genelgesi ile EM kirliliği neden olan GSM baz istasyonlarının kurulmasına ilişkin bazı düzenlemeler getirilmesi sonrasında firmaların girişimleri ile Ulaştırma Bakanlığı'nın 04 Ağustos 2000 tarihinde konuya ilişkin yayınladığı Yönetmelik sadece GSM şirketleri "daha rahat çalıştırma yönetmeliği" halindedir. Ve bu düzenlemede halk sağlığı ve kamusal çıkarlar bulunmamaktadır.

Tüm bu olumsuzlukların giderilmesi için Elektrik Mühendisleri Odası(EMO) olarak standartların oluşturulması, uygulanması ve denetim ile ilgili süreçte kamu adımı konunun takipçisi olacağımızı, Yönetmeliğin iptali için yasal girişimde dahil her türlü çalışmada bulunacağımızı duyururuz. (30 Eylül 2000)

Elektrik Mühendisleri Odası Ankara Şubesi
Yönetim Kurulu

EMO ANTALYA ŞUBESİ

Ülkemizde hızla gelişen sanayi ve sosyo-ekonomik kalkınmanın getirdiği hayat standartlarının yükselmesi elektrik enerjisi talebinin artmasına neden olmaktadır.

Antalya önemli bir turizm kenti olması nedeniyle elektrik enerjisi ihtiyacı diğer illere oranla daha fazla artmaktadır. Bu ihtiyaç yaz aylarında had safhaya çıkmaktadır. Geride bıraktığımız son birkaç yılda turizm sektöründe yaşanan kriz nedeniyle ilimizde turizm sektöründe harcanan enerji tam kapasite çalışılan yıllara oranla az olmuştur.

2000 yılında turizm sektöründe hissedilir bir iyileşme beklenmektedir. Ülkemiz ve ilimiz ekonomisi yönünden çok sevindiğimiz bu gelişme, ilimizin enerji problemleri düşünüldüğü zaman karamsarlığa dönüşmektedir.

Zamanında yapılmayan yatırımlar nedeniyle mevcut enerji ihtiyacını zor karşılayan ilgili kurumlar bu yaz tam kapasite ile çalışacak tüm turistik tesislerin elektrik enerjisi ihtiyacını karşılamakta zorlanacaklardır.

Geçtiğimiz yıllarda Odamız tarafından ilgili kurumlar, halkımız ve basın enerji konusunda yaptığımız çeşitli toplantı, kampanya ve kamuoyu açıklaması ile bilgilendirilmiş, konuya dikkat çekilmiştir.

Dileğimiz; ilimizin elektrik enerjisi sorunlarının çözülmesi için, geç kalan yatırımların bir an önce hayata geçirilerek sistemin rahatlatılması, aşağıda belirttiğimiz acil önlemlerin bir an önce alınmasıdır. Aksi takdirde önümüzdeki günlerde programlı-programsız elektrik enerjisi kesintileri kaçınılmaz olacaktır.

Çözüm

1. Antalya'nın ulusal sistemden enerji alan kaynak nokta sayısı 3'e çıkarılmalıdır. Varsak'tan başka, Antalya'ya kuzey-doğu ve batı noktalarına inşa edilecek merkezlerden enerji verilmelidir.
2. Muğla YATAĞAN-VARSAK 380 kV. iletim hattı en kısa zamanda tesis edilmelidir.
3. Serbest Bölge'de Kepez Elektrik T.A.Ş tarafından tesis edilen indirici merkezin şehrin batı bölgesini beslemek üzere ihtiyaca cevap verecek ölçüde kapasitesi artırılmalıdır.
4. Şehir merkezinin tek noktadan beslenmesi bugün için yetersiz, yarın için ise mümkün değildir. Yeni bölgesel elektrik üretim santralleri tesis edilmelidir. Bugün için tüketilen enerjinin %20'si bölgesel üretim birimlerinden karşılanmakta, geri kalan %80'i ise bölge dışından (Ulusal Sistemden) karşılanmaktadır.
5. Bölgenin su potansiyeli, nükleer veya termik santrallara gerek kalmaksızın yöresel ihtiyacı karşılayacak seviyededir.

6. Yeni hidroelektrik santralleri yapılmalıdır.

7. İletim, dağıtım hatlarının ve denetiminin yetersizliği nedeniyle kayıp ve kaçak oranı ülkemizde %25-30 oranlarındadır. Kayıp ve kaçak oranının normal seviyelere (%8-12) çekilmesi ile büyük bir kaynak yaratılacaktır.

8. Devlet kayıp ve kaçakları önleyerek, elektrik enerjisine sahip çıkmalıdır.

9. Elektrik enerjisinin yokluğunu, yetersizliğini yaşamayacağımız günler, umut ve dileği ile saygılar sunarız.

TMMOB
Elektrik Mühendisleri Odası
Antalya Şubesi

EMO BURSA ŞUBESİ

KAÇAK, RUHSATA AYKIRI VE SAĞLIKSIZ YAPILARIN ENERJİLENDİRİLMESİ TEŞVİKTİR - İMAR AFFIDIR

19 Ocak 2002' de 24645 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren "Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun" 2.maddesi ile 3194 sayılı İmar Kanununa geçici madde olarak "Kullanma İzni verilmeyen ve alınmayan yapılara belediyelerce yol, su, kanalizasyon, doğalgaz gibi altyapı hizmetlerinin birinin veya birkaçının götürüldüğünün belgelenmesi halinde ilgili yönetmelikler doğrultusunda fenni gereklerin yerine getirilmiş olması ve bu Kanunun yayımı tarihinden altı ay içerisinde başvurulması üzerine kullanma izni alınıncaya kadar geçici olarak elektrik, su ve/veya telefon bağlanabilir. Bu madde kapsamında elektrik, su ve/veya telefon bağlanması herhangi bir kazanılmış hak teşkil etmez." hükmü eklenmiştir.

Bizce, Yasa 57. Hükümet tarafından kaçak elektrik kullananlara elektrik aboneliği gerçekleştirilerek 150 trilyon gelir beklentisi gerekçesiyle çıkarılmıştır.

Ülkemizde yasa dışı elektrik kullanımının her geçen gün artıyor olması yasa dışı yapılara ruhsat verilmemesinden daha çok, alınan hatalı kararlardan kaynaklanmaktadır. Enerji bedellerinde yapılan artışlarla 20 kat daha az ücret almalarına karşın vatandaşların ABD 'deki tüketicilerden daha fazla bedel ödemeleri, 150 kWh üzerinde elektrik kullanması halinde %50 zam uygulanması, verilen hizmet karşılığı olmamasına rağmen her faturadan güç bedeli adı altında "sabit bedel" alınması elektriğin yasa dışı yollardan kullanılmasını hızlandırmıştır.

Sayaç okuma hizmetlerinin özelleştirilmesi, abone sayısındaki artışa karşılık teknik eleman sayısındaki azalma, araç gereç ve teçhizatın yenilenmemesi gibi nedenlerle denetimlerin yapılamaması kaçak elektrik kullanımını arttırmıştır.

Kentsel planlama ilkeleri, imar planlarına, deprem yönetmeliğine ve diğer teknik zorunluluklara bakılmaksızın yasadışı yapıların altyapı hizmetlerinden yararlandırılması, kamu otoritesi ile açıkça çalışmaktadır. Kentimizin yarısını geçmiş olan yasadışı yapılaşmanın teşvik edilmesi anlamına gelen bu yasa, aynı zamanda sınırlı bütçelerini zorlayarak yasal ve planlı kentleşmenin bir parçası içinde yapı sahibi olmaya çalışanlara karşı işlenen bir suç olup, yasalara uyanları cezalandırmaktan başka bir anlam içermemektedir.

Bu güne kadar değişik zamanlarda çıkarılmış 11 imar affından, "af edilmesi için yapılan yapılar ile oy kaygısından başka bir sonuç çıkmamış, her imar affı bir diğer imar affını üretmiş iken, hükümet konuya yalnızca elektrik tahsilatı çerçevesiyle yaklaşmaktadır."

Bu yaklaşımda günlük ve ucuz oy hesabı geçici, mevcut yapılara göre şekillenen yollar, alt yapısı, ulaşımı çözülemeyen yerleşimler kalıcı olacaktır.

Yasanın kazanılmış hak oluşturmayacağı hükmü ise herhangi bir anlam taşıma-

makta, İmar Yasası'nın 32 ve 42 maddelerinde düzenlenen ruhsatsız yapılara karşı yaptırımları hükümsüz kılmaktadır.

Devletin yıkmakla görevli olduğu yapıları, elektrik, su, telefon ve diğer hizmetlerden yararlandırılması, çağdaş devlet niteliği ile bağdaşmamaktadır. Bu Yasa genel olarak aşağıdaki teknik ve hukuksal problemleri bünyesinde taşımaktadır.

İmar Kanununda yapılan bu değişiklikle hem Belediyeler tarafından bugüne kadar yapılmış olan yasadışı işlemlere yasalık kazandırılmakta hem de yapı yasal duruma sahip olmasa dahi altyapı hizmetlerinden faydalanır hale getirilmektedir.

Yapıların ruhsat ve eklerine aykırı olmaktan dolayı kullanma izni alınamaması nedeniyle yapıya elektrik, su bağlanacak yani yapı kullanıma açılacaktır.

İnşaatın taşkın inşaat (parsel tecavüzlü olması) durumunda, elektrik su bağlanarak yapı kullanıma açılacaktır. Bu hüküm Anayasa'da tanımlanan Mülkiyet hakkına aykırıdır.

Yukarıdaki açıklanan hususlar doğrultusunda, "Devlet açık olarak Mülkiyet hakkının kendisini imar mevzuatı açısından ilgilendirmediğini beyan etmektedir."

Bu yapılar eğer fen kurallarına uygun olarak yapılmış ise zaten İmar Kanunu 32.maddesi gereğince yasal süresi içerisinde başvurulduğunda ruhsata ve dolayısıyla kullanma iznine kavuşturulmaktadır. Ancak yapı arazi sorunları nedeni ile ruhsata bağlanamıyorsa hiçbir şekilde ruhsat alamayacaktır.

Yasanın kazanılmış hak teşkil etmeme hükmü de yerinde değildir. Mevcut durum karşısında İmar Yasasının 32. ve 42. Maddesinde düzenlenen Ruhsatsız yapılara karşı olan müeyyideler hükümsüz kalacak, Devlet yıkmakla görevli olduğu bu yapılara elektrik ve su verecek, kanalizasyon yapacak, kullanıma açacaktır.

Belirtilen nedenlerle her ne kadar hukuken bir af olduğundan bahsedilmese de yapılan düzenleme fiilen bir af sonucunu doğuracaktır. Bu af özellikle Bursa Belediyelerinin son yıllarda kaçak yapılaşmaya karşı verdikleri büyük mücadeleye de darbe vuracaktır.

Planlı ve ruhsatlı projelerinin özendirilmesi, yerel yönetimlerin bu yönde desteklenmesi ve güçlendirilmesi gerekirken aksi yönde yasa dışı yapılaşmayı özendirerek bütünsellikten uzak, günübirlik, siyasi ve ekonomik çıkar amaçlı yasal düzenlemelerle çağdaş, planlı, sağlıklı, güvenli kentleşmeyi yaratmak mümkün değildir.

Emir BİRGÜN

Elektrik Mühendisleri Odası Bursa Şubesi

Yönetim Kurulu Başkanı

EMO DENİZLİ ŞUBESİ

Basın Açıklaması

Son günlerde ülkemizde yeni bir rant kapma savaşı verilmektedir. Tüm vatandaşlar, basın yayın organlarında yer alan reklamlarla kandırılmaya çalışılıyorlar. Bu reklam akıllı sayaç reklamıdır. Evinize bu akıllı denen sayaçlardan taktırmanız halinde ödeyeceğiniz faturanın %50 civarında daha ucuz gelmesini bir yana bırakın daha fazla geleceği kesindir.

Bu reklamlara inanarak evine işyerine bu sayaçları taktırnan vatandaşlar, ne yazık ki

faturaları geldikten sonra işin farkına varmışlardır. Evlerde elektrik kullanımı çoğunlukla saat 17:00-22:00 arasındadır. Bu nedenle bir çok ülkede olduğu gibi ülkemizde de puant tarife uygulanmaktadır. Bundan amaç günün belli zaman aralıklarında elektrik enerjisinin az kullanılması teşvik etmektedir.

Bu tarife 17:00 - 22:00 saatleri arasında normal tarifeye göre %75 daha pahalıdır. Buna karşılık 22:00 - 06:00 saatleri arası %46 daha ucuzdur. Ancak konutların enerji kullanımı saat 17:00 22:00 arasında yoğunlaştığı için bu tarife ödeyecekleri fatura normalden daha fazla olacaktır.

Saat 17:00 - 22:00 arası elektrik kullanımında tasarruflu olmak hepimizin vatandaşlık görevidir. Ancak bundan ekonomik kar beklemenin de konutlar için hayalden öteye gidemeyeceği de ortadadır.

Bu tarife vardiyeli çalışan işletmelerin elektrik kullanımını puant saat dışında yoğunlaştırmaları için başka bir deyişle puant saatlerde enerji tasarrufuna teşvik etmek için hazırlanmıştır.

Puant tarifeye geçmek isteyen vatandaşların mutlaka bir elektrik mühendisine ya da odamıza danışmalarını önerir tüm halkımızı uyarırız.

Elektrik Mühendisleri Odası
Denizli Şubesi Yönetim Kurulu

EMO DİYARBAKIR ŞUBESİ

Basın Ve Kamuoyuna

17 Ağustos 1999 Doğu Marmara Depremlerinin üzerinden 2 yıl geçti. 40 bin insanımızın yaşamını yitirmesine ve 400.000 konutu kullanılmaz hale gelmesine neden olan bu deprem aynı zamanda toplumsal, ekonomik, siyasal, yönetsel coğrafyamızdaki fay zonlarının da açığa çıkarmıştır. Bir doğa olayının toplumsal yapıımızdaki derin kırıklar nedeniyle büyük bir afete dönüşmesi, doğa-insan ilişkisinde aklın, bilimin ve mühendisliğin değil, özellikle 1950'lerden sonra ülkemizi esir alan çarpık/plansız kentleşme ve sanayileşme ile 1980 'lerden sonra doruğa çıkan spekülasyona ve ranta dayalı ekonomiyi egemen kılan kapitalist kalkınma modelleridir.

Depremden sonra bölgede giderek derinleşen sorunlara çözüm üretmeyen siyasi iktidar, depremden doğrudan etkilenen milyonlarca insanın yaşamının ve umutlarının günden güne tükenmesinde 1.derecede sorumluluğu üzerine almıştır.

Hükümet depremden sonra depreme dayanıklı konut üretimi için çıkardığı yapı denetimi kanunu ile kamusal denetimin en önemli ayağı olan TMMOB ve yerel yönetimleri devre dışı bırakarak can ve mal güvenliğini piyasanın acımasız kar hesaplarına bırakmıştır.

Deprem ertesinde ulusal ve uluslararası danışma ve paylaşmanın en güzel örneği sergilenerek toplanan bağışlar ve yardımlar ile Hükümetçe çıkarılan ek vergilerle elde edilen milyonlarca doların oluşturduğu kaynaklara ait sağlıklı bir bilgi kamuoyuna açıklanmamıştır. Bu konuda tek yetkili olan ve yardımları denetlemekle görevli Sayıştay hükümetin çıkardığı KHK'larla devre dışı bırakılarak anayasal suç işlenmiştir.

Suçlu deprem midir? Suçlu Kuzey Anadolu Fayı mıdır? Anadolu'nun tektonik yapısı mıdır? Hayır! Suçlu; Bir doğa olayını afete dönüştüren politikaları 50 yıldır ülkemizde uygulayanlardır. İnsanları köylerden şehirlere göç ettiren politikalara sarılanlar, ovaları, vadileri, kıyı şeritlerini yerleşime ve sanayileşmeye açanlar, fay hatlarından viyadükleri geçirenler, afet fonu kurup fonda 1 milyon TL bırakanlar, Kızılay'ı yağmalayanlar, imar affı ile oy avcılığı yapanlar, İMF memurluğu yapan siyasal iktidarlar.

2 yıl geçti sistem kendini yeniden üretmeye devam ediyor!

2 Yılda Neler Oldu...

Ülkemizde kentleşme ve sanayileşme politikaları gözden geçirilmedi.

Yapı Denetim kanunuyla kamusal bir hizmet olan yapı denetimi özelleştirilerek piyasanın kar hirsına terkedildi.

"Depremi sadece ben bilirim, en iyi projeyi de şirketim yapar" diyen yer röntgencisi rantçı profesörler türetildi.

Deprem fuarı açılıp, deprem nasıl pazarlanır, nasıl paraya çevrilir hesabı yapıldı.

Eski müteahhitler yeni yapı deneticisi yapıldı.

Depremzedelere yapılan prefabrik konutları su bastı. Depremzedeler çadırlarda yandı.

Deprem felaketinden sonra kaybolanlar halen bulunamadı.

Yurt içinden ve yurt dışından gelen yardımlar nerede, nasıl ve kime harcandı halen açıklanmadı.

Yerel yönetimlerimiz deprem konusunda halen bilgisiz ve ilgisiz.

2 yıldır hiçbir politikacı depremzedelerin sorunlarını paylaşmadı.

Olabilecek yeni depremler için hiçbir hazırlık yapılmadı.

Neler Yapılmalı!

- Bu ülkenin %95 i deprem tehlikesi içindedir. KAF ve diğer aktif tektonik tehlikeli bölgeler yerleşime kapatılmalıdır.
- Kentleşme politikaları üç beş vurguncuya değil ülkenin bilim ve teknik adamlarına bırakılmalıdır. Depremle ilgili meslek disiplinlerinin Yerel Yönetimlerde görev alması zorunlu hale getirilmelidir.
- Yapı Denetimi, Sigortacılık serbest zemin etüdü üretimi gibi denetlenemeyen rantçı mekanizmalar terk edilmelidir. İller Bankası, Üniversiteler, MTA, DSİ, Karayolları gibi kamu kurumları düzenli kentleşmede görevlendirilmelidir.
- Tüm yurttan Savunma örgütülüğü, Kızılay gibi kuruluşlar yapılandırılmalıdır.
- Gelişmiş ülkelerdeki gibi ülkemizde fay hatlarına sismik dinleme ağları kurulmalıdır.
- İşsizliğe mahkum edilmiş teknik elemanlarımız değerlendirilmelidir.
- Kamu kurumları kentleşmede birebir görevli olmalıdır.
- Ülkenin hiçbir tarafında depreme ve doğal afetlere hazırlık açısından ayırım yapılmamıştır.
- TMMOB Kamusal denetim süreci içinde yer almalıdır.
- Eğitim sistemi içerisinde doğal afetlere yönelik eğitim programları konmalıdır.
- Tüm illerimizin imara esas jeolojik jeoteknik etüdüleri rantçı zihniyetten uzak olarak yeniden yapılmalıdır. Bu çalışmalar kapsamında belirlenen riskli alanlar derhal terk edilmelidir.
- İmar uygulamalarında görev alan mühendis ve mimarlardan çağın gerektirdiği bilimsel teknik ve etik normlara uymayanlar için meslek odalarının yapılarını olanakları yasal güvenceye kavuşturulmalıdır.
- Bayındırlık ve İskan Bakanlığının denetiminde yapılan bölgedekileri sosyal donatıların(Okul, hastane, yol vb.)Yer seçiminde imarında yetkili ve yeterli mühendislerin istihdam edilerek kendi mevzuatlarına uygun projeler üretilmelidir.
- Deprem haritası, Türkiye Diri Fay Haritası ile birlikte güncelleştirilmelidir.
- Türkiye genelinde ve bölge üzerinde Yerel Yönetimlerin başkan ve meclis üyeleri imar uygulamaları ve doğal afetler konusunda eğitimden geçirilmelidir.
- Bölgedeki tüm belediyeler feodal ve parti ilişkileri yerine bilimsel ve imar esaslarına uygun yapı ruhsatları vermeleri gerekir.
- Uyarılarımızın dikkate alınmaması durumunda dün olduğu gibi bugün ve yarın bu ülke topraklarında depremler ve doğal afetler olacaktır. Anadolu insanı bedel ödemeye devam edecektir.
- Bir kez daha anımsatmak isteriz ki: deprem riski artarak devam ediyor; deprem güncelliğini koruyor. Ancak sistem tüm kurumlarıyla felaketi unutturmaya çalışıyor; göstermelik çözümlerle halkı oyalamaya, felaketin üstünü örterek depremler olmamış gibi davranmaya devam ediyor. Siyasi iktidar, bilim insanlarını, meslek örgütlerini ve duyarlı toplum kuruluşlarını yine yok sayıyor. Türkiye'nin birikim ve potansiyeli devre dışı bırakıyor. Rantçılar, vurguncular yine sahnelerini alıyor; bir avuç insana, sermaye çevrelerine aktarılmasına ısrarla devam ediyor.

TMMOB Diyarbakır İl Koordinasyon Kurulu olarak; Bilimi, planlamayı ve denetimi dışlayan, planlı bir üretim ekonomisi yerine ranta ve spekülasyona dayalı bir ekonomiyi egemen kılan bu kalkınma modelinin, derhal terk edilmesini istiyoruz! Bu tercih yanlışlığı, içten içe çürümüş hali ve korkunç sonuçları apaçık ortaya çıktığı halde, yönetenler gereken dersi almamış gözükmektedirler. İnanıyoruz ki bu ülkenin yurttaşları yaşananlardan edindikleri deneyimlerle; savaşırsız, sömürsüz ve yaşanılabilir bir dünyayı elleriyle kuracak güçtedirler. Çünkü onlar; kitapsız bilen ve topraktan öğrenendirler ve onlar; suda balık, toprakta karınca kadar çokturlar!...

TMMOB

Diyarbakır İl Koordinasyon Kurulu

EMO GAZİANTEP ŞUBESİ

ENERJİ TASARRUFUNU YAPAN AKILLI SAYAÇ DEĞİL, TÜKETİCİDİR

Enerji Bakanlığı'nın 8 Aralık 2001 tarihinden itibaren yeni abonelerde zorunlu hale getirdiği akıllı sayaç uygulaması konusunda gerek kamuoyu bilgilendirilmesi gerekse de altyapının oluşturulması açısından birçok eksiklikler bulunmaktadır. Bu eksiklikler giderilmediği takdirde ülkemiz sayaç çöplüğü olacaktır. 8.12.2000 tarih ve 24254 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Elektrik İç Tesisat Yönetmeliği'nde değişiklik yapılmasına dair yönetmeliğin 4. Maddesine istinaden 8 Aralık 2001 tarihinden itibaren tüm yeni yapılarda kullanılacak elektrik sayaçlarının zorunlu olarak puant tarifelerine uygun olması istenmektedir. TEDAŞ Genel Müdürlüğü zaten isteğe bağlı olarak 1998 yılından beri 17.00-22.00, 22.00-06.00, 06.00-17.00 saatleri arasında puant tarifesi uygulamaktadır.

Enerji tasarrufunu sayaçlar değil, tüketici yapar 17.00 - 22.00 arasındaki puant tarifesi gündüz tarifesinden yaklaşık yüzde 25 daha pahalı, 22.00-06.00 saatleri arasındaki gece tarifesi ise yaklaşık yüzde 46 daha ucuzdur. Bu tarife yöntemi ile amaçlanan, ülkemizde en çok enerji kullanılan 17.00-22.00 saatleri arasında enerji tüketimini özellikle konutlarda azaltmak, en az düzeyde tutmaktır. Elektrik enerji bedellerinde yaratılan aşırı fiyat farkı ile konutlardaki enerji tüketimini 22.00-06.00 saatleri arasına kaydırmaktır. Ülkemizde 18 milyon mesken abonesi, 2,5 milyon ticarethane abonesi bulunmaktadır. Her yıl 650 bin konut abonesi, 110 bin ticarethane abonesi bu sayılara eklenmektedir. Konutlara yönelik tek fazlı bir elektronik sayacın 75 dolar, üç fazlı elektronik sayacın ise 180 dolar bedelle satıldığı düşünüldüğünde her yıl 100 milyon dolar bir satış potansiyeli, ülke çapında ise tüm sayaçlar için 1.5 milyar dolar satış potansiyeli bulunmaktadır. Bu rakamlar sayaç üreticisi ya da ithalatçısı firmaların iştahını kabartmakta, akıllı sayaç sloganı ile kamuoyu hatalı bilgilendirilmektedir. Konutlara yönelik sayaçların ülkemizde satışını şu anda çok az firma yapmakta; rekabet ortamı yaratılamamış olması nedeni ile pazar, dolayısı ile fiyat belirlemesi sağlıklı yapılamamaktadır. Sanayi tesislerinde ise durum daha farklı olup elektronik sayaç bedeli günümüzde 650 doların üzerindedir. Bakanlık tarafından sayaçlara ilişkin altyapı tamamlanamamış, yerli imalat, yan sanayi gibi faktörler harekete geçirilmemiş, bakım ve yedek parça olanakları sağlanmamıştır. Ayrıca TEDAŞ ve bağlı şirketlerde konuyla ilgili olarak teknik elemanların yanısıra taşeronlaştırılmış sayaç okuma elemanları eğitilmemiştir. Şu anda elektronik sayaçlı abonelerin okumaları problem yaratmaktadır. Sonuç olarak elektronik sayaç kullanımı vatandaşların isteğine bırakılmalı, ya da

sayaçların okunması, program yazılımının test edilmesi, uygulamanın değerlendirilmesi amacı ile öncelikle pilot illerde sadece yeni abonelerde uygulamaya başlanılmalıdır. Aksi takdirde kaybeden ve soyulan halk, kazanan ise ithalatçılar olacaktır. Bu nedenle Enerji Bakanlığı'nın kararını yeniden gözden geçirmeye çağırıyoruz.

Erol Karabay

Elektrik Mühendisleri Odası

Gaziantep Şube Başkanı

EMO İÇEL ŞUBESİ

EMO İçel Şubesi'nin Elektromanyetik Kirlilik Hakkında Görüşleri

Elektrik-manyetik alanlar içerisinde yaşıyoruz. Dünyanın bir manyetik alanı olduğu gibi insan vücudunun yarattığı ve değişik organlar tarafından değişik yüzeylerde oluşturulan manyetik alanlar da vardır.

Ancak günümüzde kullandığımız elektrikli aygıtların, enerji nakil hatlarının hatta bina içerisindeki elektrik kablolarının, radyo TV vericilerinin, mobil telefon ve bunların baz istasyonlarının oluşturdukları elektrik manyetik alan düzeyleri doğal olarak var olan alanlardan çok yüksektir.

Elektrik-manyetik dalgaların bir arada yayılımı ile oluşan elektromanyetik dalgalar değişik frekanslarda olabilir. Çok yüksek frekanslardaki (> 1015 Hz) elektromanyetik dalgalar (Morötesi, X, Gama) iyonlaştırıcı ışımalar olarak adlandırılır. Çok yüksek enerjili bu ışımalar canlı organizmalar üzerinde hücre bozulması yaratmakta, kanser türü hastalıklara yol açmaktadır.

Elektromanyetik tayfın daha alt bölümlerinde yer alan frekanslar, görünür ışıktan aşırı düşük frekanslara kadar değişmekte ve bu frekanslar yaşamımızda değişik amaçlar için kullanılmakta veya elektrik kullanılan her yerde değişik frekanslı elektromanyetik dalgalar oluşmaktadır. Oluşan bu elektromanyetik alanların canlı organizmalar üzerindeki etkisi kesin ve bilimsel ölçülere uygun bir şekilde ortaya konmuş değildir. Bu konuda yürütülen araştırmalar birbiri ile çalışmaktadır. Ancak hemen tüm bilim adamları manyetik alanların sağlık açısından olumsuz etkileri olabileceği konusunda görüşbirliği içerisinde.

Enerji nakil hatlarının oluşturduğu elektromanyetik alan etkileri ile ilgili bazı çalış-

malarda bu alanlara yakın yaşayan insanlarda kanser oluşumunun yüksek olduğu belirtilmektedir.

Cep telefon veya baz istasyonları etkisi ile çalışmaların bazılarında kanser riskinin arttığı, bazılarında başağrısı, baş dönmesi, dikkat dağınılığı gibi durumların oluştuğu, bazı çalışmalarda sinir sistemi ile ilgili hastalıkların oluşma olasılığının arttığı yönünde bulgular olduğu belirtilmektedir.

Bu bulguların herkes tarafından kabul edilebilir kesin sonuçlar olmamasına rağmen elektromanyetik alanların sağlık açısından risk taşıdığı açıktır. Bu nedenle ülkemizde de risk artırıcı faktörlerin belirlenmesi ve alınacak önlemler konusunda gerekli çalışmalar yapılmalıdır.

Bu çerçevede,

- Enerji nakil hatları,
- Trafo merkezleri,
- Radyo-TV vericileri
- Telsiz istasyonları
- GSM baz istasyonları ve bunlar için kurulan radyolink sistemleri,
- Cep telefonları,

Çok kullanılan içiçe olduğumuz cihaz ve tesislerin çevreye yaydıkları elektromanyetik dalgaların olması gereken standart değerlerinin belirlenmesi gerekmektedir. (TV, PC, fön makinası, mikrodalga fırınlar vs)

Ürün kataloglarında elektromanyetik alanların ölçüm yöntem ve cihazlarının belirlenmesi, gerekirse bu ölçülerin yapılması, bu konuda yürütülen uluslararası çalışmaların yakından izlenmesi, her türlü bulgu ve gelişmeden kamuoyuna bilgi verilmesi, alınacak basit ve köklü önlemlerin belirlenmesi yönünde çalışmaların yapılması gerekmektedir.

EMO İSTANBUL ŞUBESİ

Boğaziçi Elektrik'de Özelleştirme Yöntemi Olarak

Taşeron Uygulaması; Yolsuzluklar Ve Kamuya Maliyeti

Birkaç yıl öncesine kadar, küçük bir azınlık dışında toplumun büyük bir kesimi,

küreselleşmenin, serbest piyasa ekonomisinin ve bunların yaşama geçmesinin araçları olarak özelleştirme ve yerelleşmenin alternatifi olmadığı kanısındaydı; yöneticiler ve medya bunu her fırsatta dile getiriyor, dünyanın önündeki tek yolun bu olduğu konusunda ısrar ediyorlardı.

Yaşananların siyasi ve ekonomik tercihlerin sonuçlarının biraz daha açık bir şekilde görülmeye başlandığı bugünlerde, hala aynı argümanı savunanlar olsa da, bir şeylerin yanlış, en azından toplumun önemli bir çoğunluğu için ters gittiği konusundaki görüşler yaygınlaşmaya başlamıştır.

Liberal tercih ve uygulamalar, refah getirmek yerine toplumsal bölüşüm sisteminde dengeyi ortadan kaldırarak gelir dağılımındaki adaletsizliği çalışanlar aleyhine gittikçe bozmuş, işsizlik giderek artmış, yolsuzlukların nicelik ve niteliği inanılmaz boyutlara ulaşmış, demokratik esaslara uygun bir devlet-toplum ilişkisi kurulamamıştır.

Nerede yanlış yapıldığını/yanlışın nereden kaynaklandığını görebilmek/anlayabilmek için somut bir örnekten yola çıkmayı deneyelim.

Türkiye Elektrik Kurumu'nun (TEK) ikiye bölünmesi sonrası oluşturulan Türkiye Elektrik Dağıtım AŞ. (TEDAŞ) ye bağlı ortaklık olarak kurulan ve İstanbul ili Avrupa yakasında elektrik dağıtım hizmetlerinin yürütmekle yükümlü Boğaziçi Elektrik Dağıtım AŞ. (Boğaziçi EDAŞ), hukuki anlamda bir kamu tüzelkişiliği olmasına ve henüz özelleştirme süreci tamamlanmamış olmasına karşın, Şirket'in abonelere yansıyan yüzünü oluşturan hizmetlerin büyük bir kısmını özel şirketler yürütmektedir.

1990'lı yılların başından bu yana, Boğaziçi EDAŞ'ın bizzat yürütmekle yükümlü olduğu endeks okuma, bildirim/fatura dağıtım ve elektrik kesme hizmetlerini, ihale yoluyla belirlenen özel şirketler (taşeron şirketler) yapmaktadır.

Bir kamu tüzelkişiliğinin yürütmekle yükümlü olduğu kamu hizmetini ihale yoluyla taşeron şirketlere gördürmesinden kaynaklı kamu kurumu-taşeron şirket-çalışanlar ve aboneler arası ilişkilerden doğan üçlü ilişki, sonuçları itibariyle oldukça dikkat çekicidir.

Bedaş

TEK'in TEAŞ ve TEDAŞ olarak 1993 yılında ikiye ayrılmasından sonra, Yüksek Planlama Kurulu'nun (YPK) 25.11.1993 tarih ve 93/T-103 sayılı kararı ile, İstanbul ili Avrupa yakasında elektrik dağıtımına ilişkin hizmetleri yürütmekle yükümlü "Boğaziçi Elektrik Dağıtım AŞ." (Boğaziçi EDAŞ) kurulur. Yeni kurulan kamu şirketi Boğaziçi EDAŞ'ın ana statüsü YPK'nın 25.7.1994 tarih ve 94/T-53 sayılı kararı ile onaylanır ve şirket 40 milyar lira sermaye ile 7.7.1995 tarihinde İstanbul Ticaret Siciline kayıt olarak, 12.7.1995 tarihinden itibaren resmi olarak faaliyetine başlar.

Şirket, 1995 yılına kadar, TEK Yönetim Kurulu'nun 7.9.1989 tarihinde aldığı karara istinaden "İstanbul Elektrik Dağıtım Müessesesi" olarak faaliyetlerini yürütür..

Şirket'in toplam 120.000.000 olan hisse paylarınının 118.899.996 payı, asli ve büyük ortak olarak Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş.'a (TEDAŞ) aittir.

İhale Yoluyla Özel Şirketlere Gördürülen Hizmetler

Şirketin, 1989 yılında alınan kararla "İstanbul Elektrik Dağıtım Müessesesi" olarak faaliyet gösterdiği 1992 yılından bu yana, özellikle,

- sayaç/endeks okuma
- elektrik kesme
- Bildirim/Fatura dağıtım
- Bakım Onarım ve Arıza

hizmetleri TEDAŞ ihale yönetmeliğine göre belirli aralıklarla yapılan ihaleler ile hukuken taşeron/alt işveren olarak tanımlanan özel şirketlere yaptırılmaktadır.

Yeni İstihdam Modeli Olarak Alt İşveren/Taşeron Çalıştırma

1970'lerde dünyada yaşanan petrol ve takip eden ekonomik kriz ile birlikte teknoloji alanında devrim niteliğinde gelişmelerin olması işverenleri istihdam açısından yeni yöntemlere teşvik etmiştir. Mal/hizmet üretiminin, işverene iş sözleşmeli ile bağlı, sosyal güvenlikten faydalanan, işverenin kendi işyerinde çalışan işçiler aracılığıyla yapılmasını öngören klasik istihdam modelinden, sigortalı olarak çalışan işçilerin taleplerini karşılıksız bırakıp teknolojik devrimin olanaklarını da kullanarak kar oranlarını arttırmak amacıyla, mal/hizmet üretiminin asıl işverene bağlı olmayan işçiler ile işyeri dışında yapılması esasına dayanan yeni istihdam modellerine geçiş başlamıştır.

Yeni istihdamın asli yöntemlerinden birisi de alt işveren/taşeron uygulamasıdır. Genel anlamda, "bir işverenden işinin belirli bir bölümünü veya eklentisinde iş alan ve bu iş için kendi adına işçi çalıştıran gerçek ve tüzelkişiler" alt işveren/taşeron olarak tanımlanmaktadır.

Gelişmiş ülkelerde alt işveren uygulaması, kendi içinde uzmanlaşmış, sürekli/düzenli olarak işçi istihdam eden, yasal kayıtlara uygun olarak çalışan ve yaptığı iş dolayısıyla güven veren firmalar nedeniyle olumlu bir gelişme olarak görülebilmekteyse de, ülkemizde, belirli firmaların uzmanlık ve teknik kapasitelerinden faydalanarak kalite ve maliyetler konusunda fayda sağlamak yerine sadece ve sadece işçiler lehine varolan yasal düzenlemeleri aşarak ucuz işgücünden faydalanmak şeklinde geliştiğinden savunulabilecek bir yanı bulunmamaktadır.

Boğaziçi EDAŞ'da Alt İşveren Uygulaması Örneği

Boğaziçi EDAŞ, Temmuz 2000 ayı içerisinde, sayaç okuma hizmetlerinin yürütülmesi ile ilgili olarak şirketlerle sözleşme imzalamıştır. İhale sürecinde, İstanbul ili avrupa yakası dört bölgeye ayrılmıştır;

1. Bölge Beyoğlu-Çağlayan-Sarıyer
2. Bölge Bayrampaşa-Gaziosmanpaşa
3. Bölge Güngören-Bakırköy-Sefaköy
4. Bölge Beyazıt-Avcılar-Kumburgaz

Belirlenen bölgeler için, mevcut abone sayıları üzerinden birim fiyat tespiti yapılmıştır. Birim fiyatın tespitinde; endeksör (sayaç okumaya yarayan alet), bilgisayar programı ve yazılımları giderleri yanında, esas olarak, o bölgede çalışması zorunlu asgari sayıdaki işçiye ait maaş (asgari ücret üzerinden), yol, yemek ve giyim bedelleri esas alınmıştır. Örneğin 2.250.000 abonenin olduğu bir bölgede asgari 450 işçinin çalıştırılması gerektiği belirlenmiş ve aylık 153.174.148.668.TL maliyet öngörülmüştür. (bu maliyetin 90 milyarlık kısmı 450 işçiye ait asgari giderlerdir)

Bu maliyet üzerinden sayaç okuma için birim fiyat olarak 68.077.TL bulunmuş, bu fiyata %25'lik müteahhitlik karı eklenerek 85.096.TL fiyat üzerinden ihaleye çıkılmıştır.

İhale sonucunda 46.900.TL birim fiyat üzerinden ihale bir şirketin üzerinde kalmıştır. Bunun anlamı, asgari bedeller üzerinden bulunan birim fiyatta %50'ye yakın bir kırımla ihalenin altişverene verilmiş olmasıdır.

İhalenin Birim Fiyatın Yarısına Yakın Bir Oranda İndirim İle Alt İşverene Verilmesinin Anlamı

Yukarıda belirtilen örnekte, tamamıyla asgari tutarlar üzerinden hesaplanan aylık maliyetin (153 milyar) yaklaşık olarak üçte ikisi (90 milyar) işçilik giderleridir; yani, 450 işçinin aylık asgari ücret üzerinden maaşı, yol parası, yemek parası ve giyim parası. İhaleyi kazanan şirketin yarıya yakın oranda birim fiyatın altına düşmesi, esas itibarıyla, aldığı işten kar elde etmek bir yana, çünkü birim fiyatın hesabında

%25 alt işveren karı da bulunmaktadır, işçilik giderlerinin önemlice bir kısmını kendi cebinden/kasasından ödemesi demektir.

Alt işveren Boğaziçi EDAŞ'dan sayaç okuma işi karşılığında alacağı para ile sadece işi yapması için zorunlu olan teknik ekipmanları (endeksör, pc iş istasyonları, yazılım, fatura/bildirim kağıdı) karşılayabilecek, 450 işçiye, kendi kasasından ödeme yapmadıktan sonra, tek bir lira ödeme yapamayacaktır. Ya da?

Alt İşveren Şirkette Çalışma Koşulları

İhale sisteminin, daha başlangıçta alt işvereni usulsüzlüğe sevk etmesi karşısında, ihaleyi kazanan şirket, kar elde edebilmek amacıyla, çalıştırdığı işçilerine karşı olan yasal yükümlülüklerinin tümünden kaçınmaktadır. Sendika tarafından yapılan araştırmalar sonucunda, işçilere yönelik olarak saptanan usulsüzlükler şu şekilde belirtilebilir;

- Bazı alt işveren şirketler, işe aldıkları işçilerden açıktan para (500-1000 USD) veya boş senet isteminde bulunmaktadır
- İşçilere, bazı şirketlerde uzunca bir süre hiç ücret ödenmemekte, bazılarında ise asgari ücretin bile oldukça altında, komik denecek ücretler ödenmektedir
- İşçiler, haftanın altı günü, günlük on saati aşan bir süre çalışmalarına karşılık ne yemek parası, ne yol parası ne de fazla çalışma ücreti alabilmektedirler
- İşçilerin çalışmaları SSK'ya ya hiç bildirilmemekte ya da çalışılan süreye göre oldukça düşük gün sayısı üzerinden bildirilmektedir
- Yıllardır çalışan işçiler dahi yıllık ücretli izin hakkından yoksun çalışmaktadır
- İşçiler, alt işveren şirkete, şirket bünyesinde idari görevler yapanların maaşlarına karşılık aylık ödeme yapmaya zorlanmaktadır
- Gerekece gösterilmeksizin ve keyfi bir şekilde işçilerin zaten düşük olan ücretlerinden ceza kesintisi yapılmaktadır
- İşçilerin, uluslararası sözleşmeler ve anayasa ile güvence altına alınmış örgütlenme hakları engellenmektedir
- İşçiler, bir kamu hizmeti yürütmekte oldukları halde, iş güvenliği ve sağlık hakkı ile kurumsal korumadan yoksun, her türlü tehlikeye açık bir şekilde çalıştırılmaktadır.

Çalışmanın Hukuki Değerlendirmesi

Alt işveren şirket bünyesinde gerçekleşen çalışma ile ilgili hukuki metinler, 94 sayılı Uluslararası Çalışma Örgütü (UÇÖ) Sözleşmesi, 1475 sayılı İş Yasası ve 506 sayılı SSK Yasasıdır.

94 sayılı UÇÖ sözleşmesi, kamu işverenlerinden iş alan alt işveren şirketlerin çalıştıracakları işçilerin çalışma şartları ile ilgili asgari standartları belirlemektedir. Sözleşmeye göre, alt işveren, işçilerinin sağlık ve güvenliği, çalışma şartları ve ücretleri ile ilgili mevzuata uyacak; işçilerin, işin dahil olduğu bir işkolu veya meslekte aynı tipteki bir iş için toplu sözleşme veya mevzuatla kabul edilenden daha aşağı olmayacak şartlarda çalışmalarını ve ücret almalarını sağlayacaktır.

94 sayılı UÇÖ Sözleşmesi'nin uygulanması için 88/13168 sayılı Bakanlar Kurulu kararı düzenlenmiş ve 94 sayılı sözleşme hükümleri hemen hemen aynı şekilde karara geçirilerek, alt işveren/taşeron şirket çalışanı işçilerin yasal hakları güvence altına alınmaya çalışılmıştır.

1475 sayılı İş Yasasının 1.maddesinin son fıkrasında, "Bir işverenden belirli bir işin bir bölümünde veya eklentilerinde iş alan ve işçilerini münhasıran o işyerinde ve eklentilerinde çalıştıran diğer işverenin kendi işçilerine karşı o işyeri ile ilgili ve bu kanundan veya hizmet akdinden doğan yükümlerinden asıl işveren de birlikte sorumludur." hükmü getirilerek, alt işverenin İş Yasasından kaynaklı yükümlülüklerinden kaçınması halinde asıl işverenin de sorumlu olması esası kabul edilmiştir.

Yasal hükümler ve uluslararası sözleşmeler birarada değerlendirildiğinde, Boğaziçi EDAŞ bünyesinde çalışan alt işveren şirketlerin, işçilerin temel haklarını bile hiçe saydıkları, bu durumun bir kamu şirketi olan Boğaziçi EDAŞ yöneticilerinin bilgisi dahilinde devam ettiği görülecektir.

Sistemin Yolsuzluğa Açık Yapısı

Sorun, sadece işçilerin yasal haklarından mahrum olarak çalışması değildir. Yukarıda belirtilen şartlarda insanların çalışmayı kabullenmesinin, Türkiye'nin içinde bulunduğu ekonomik kriz kaynaklı işsizlik dışında da sebebi vardır; yapılan işin doğrudan elektrik aboneleri ile iletişim halinde olmayı gerektirmesi ve bu yüzyüze temasın önemli bir oranda haksız gelir teminine uygun olması.

Her türlü yasal hakkından ve özellikle ücret ve iş güvencesinden yoksun bir şekilde çalışmaya zorlanan alt işveren işçilerinin bir kısmı, yaptığı işi bir yolsuzluk kaynağı olarak görmekte ve abonelerden elde ettiği paralarla maaşın kat be kat üstünde para kazanmaktadır.

Sendika tarafından yapılan araştırma sırasında, alt işveren/taşeron şirketlerde çalışan işçilerden edinilen bilgilere göre, taşeron şirket/işçisi-abone-Boğaziçi EDAŞ idari personeli arasında kurulan rüşvet üçgeni inanılmaz boyutlara ulaşmıştır. Özellikle yüksek tüketimli aboneler veya kaçak tüketimin yoğun olduğu bölgelerdeki aboneler üzerinden ciddi bir gelir elde edildiği belirtilmektedir.

Yolsuzluk sistemi, elektrik sayacının sıfırlanması, özel olarak ayarlanması yoluyla düşük tüketim göstermesinin sağlanması, tespit edilen kaçakların kuruma bildirilmek yerine görmezden gelinmesi, sayaçların düzenli ve doğru bir şekilde okunmaması yöntemleriyle işletilmektedir.

Bu usulsüzlüklerin doğrudan sonucu ise, Boğaziçi EDAŞ'ın TEDAŞ'ın aldığı enerjisini aboneye kullandırması, buna karşın tahakkuk ve tahsilatını yapamaması nedeniyle kayıp kaçak oranının yükselmesidir. Alt işveren uygulamasının başladığı 1990 lı yılların başlarında bedelsiz tüketim, teknik kayıplar dahil %13 civarında olan kayıp kaçak oranı 2000 yılı itibariyle bedelsiz tüketimin haricinde %24'e ulaşmıştır. (Bedelsiz tüketim ile birlikte %26)

Alt işveren uygulamasının görünüşteki amacı, kamu kurumunun yerine getiremediği hizmetlerin özel şirketlere gördürülmesidir. Boğaziçi EDAŞ, Enerji Bakanlığı ve hükümetin genel politikası çerçevesinde, sayaç okuma ve benzeri hizmetleri aracı şirketlere bırakarak kayıp kaçağın azaltılması ve tahsilatın artmasını hedeflemiş,

ancak sonuç tam tersi olmuştur, aracı/taşeron uygulamasının başlamasından sonra kayıp kaçak oranı sürekli olarak yükselmiştir.

Kayıp Kaçak Oranının Yükselmesinin Elektrik Fiyatlarına Etkisi

Elektrik enerjisi üretimi ve dağıtımı ile uğraşan kamu kuruluşlarının zarar ediyor olduğu iddiasının altında bu benzeri uygulamaların payı oldukça yüksektir. Kamu kurumlarının bu hizmetin yürütümünden kaynaklı zararları ise, elektrik fiyatlarına yansıtma yoluyla, yine nihai olarak elektrik abonelerinden karşılanmaktadır.

Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu'nun 1997 yılı Tedaş Raporunda; "... diğer taraftan kayıpları çok yüksek görülen müesseselerde oluşan teknik kayıplar yanında, elektrik enerjisi verildiği halde endekslerin okunmadığı ya da başka nedenlerle enerji bedellerinin fatura edilmediği; böylece ticari kayıpların meydana geldiği ve bu kayıpların giderek büyüdüğü, bu durumda ülkede satılan elektrik enerjisi bedellerinin giderek arttığı, bu nedenle de borcunu zamanında ödeyenlerin ödemeyen tüketiciler yüzünden bir bakıma cezalandırıldığı hususu..." (sayfa 115) denilerek, teknik kayıpların dışında, özellikle alt işveren uygulaması nedeniyle giderek artan faturalandırılmayan kaçaklar nedeniyle elektrik satış fiyatının giderek yükseldiği vurgusu yapılmıştır.

Görüldüğü üzere, zorunlu giderleri bile karşılamayan bir fiyat üzerinden alt işverene verilen bir ihale, nihayetinde, ülke elektrik enerjisi satış fiyatlarının artmasına, bunun da ötesinde, kayıp kaçakla mücadele etmek yerine yeni santraller yapılması yönündeki tercih nedeniyle, milyarlarca dolarlık kaynak arayışına sebep olabilmektedir.

Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulunun Alt İşverenliğe Bakışı

Boğaziçi EDAŞ'ta görüşülen kamu yöneticileri de dahil olmak üzere bir çok kişi, bu tür hizmetlerin, kadrolu ve yasal hakları eksiksiz bir şekilde karşılanan kamu görevlileri aracılığıyla yapılması halinde bu sorunların büyük bir ölçüde çözüleceğini söylemektedir.

Benzer bir görüşü paylaşan Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu'nun 2001 yılında yayımlanan 1999 yılı KİT Genel Raporunda, taşeron sisteminin kamu hizmetlerini aksattığı ortaya konmuştur. Raporda; "...personel sayısında kaydedilen azalma, bir taraftan giderek yaygınlaşan bir uygulama ile müteahhit-taşeron aracılığıyla hizmet alımı şeklinde personel istihdamının farklı bir hale dönüşmesine neden olmuş, diğer taraftan personel sayısında kısıtlama ile KİT'lerdeki yapısal sorunlardan kaynaklanan nedenlerle istihdam hedeflerine, ekonomik hedeflere ulaşılmasında tek başına yeterli olmadığı görülmüştür. Aksine yetersiz personel mal ve hizmet üretiminde verimlilik ve kalite açısından önemli sıkıntılara neden olmuştur... Özellikle dışarıdan hizmet alımı şeklinde uygulanan taşeron personelin sürekli işlerde çalıştırılması; bu personelin niteliği, aldığı ücret ve özellikle sorumluluk yönünden önemli sorunları da beraberinde getirmektedir..." denilmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti İdaresinin aslı sorunu, demokratik esasların uzağında bir kötü yönetim anlayışına sahip olmasıdır. Bu durum, yönetimde yozlaşmaya, sorumluluktan kaçma ve keyfiliğe neden olmakta, körü körüne bir anlayışla kamu hizmetlerinin özel şirketlere bırakılması veya devri kaynak israfı dışında bir sonuca ulaşmamaktadır.

Sonuç

Görüldüğü üzere Boğaziçi EDAŞ'ın sayaç okuma ve benzeri hizmetleri aracı/taşeron şirketlere bırakması, fayda sağlamak bir yana sorunları daha da ağırlaştırmak, toplum dokusunu bozan yolsuzluk olaylarının nicelik ve niteliğinin artması gibi bir sonucu doğurmuştur. Objektif bir bakış açısıyla, baştan sona yasal mevzuata

uygun olsa bile, ihale sürecinin ve takip eden uygulama sürecinin, aracı şirket çalışmaları işçilerin ücret ve diğer çalışma koşulları yönünden açık bir şekilde haksızlığa maruz kalmalarından kaynaklı olarak, idare ve toplum yapısında rüşvet ve benzeri yolsuzluk eylemlerini destekleyici/artırıcı bir yapısı olduğu, bunun da ötesinde, elektrik kaçak oranlarındaki artış nedeniyle, kamuya yüklenen maliyetin giderek yükselmesine neden olduğu rahatlıkla söylenebilir.

İdare, sorunu doğru tespit edip çözmek yerine yeni sorun kaynaklı üretme noktasındadır. İstanbul ilinde kayıp kaçak oranının azaltılması ve tahsilatin hızlandırılması için 1983 yılından bu yana projeler üretilmekte, ancak nedense çalışmalar proje aşamasında bırakılmaktadır. (1983 yılında Fransız Elektrik Kurumu ile imzalanan "İstanbul Pilot Bölge Şafak Faturalama Projesi, 1992 yılında DRT Yeminli Müşavirlik firması ile benzer yönde imzalanan anlaşma)

Bu projeleri yaşama geçirmeyen kurum yöneticileri, sorunun bu boyuta ulaşmasının asli sorumlularıdır. Yüksek Denetleme Kurulu'nun ısrarlı rapor ve görüşlerine karşın, yatırım için kaynak da hazır olmasına karşın kurum yöneticileri, en azından hareketsiz kalarak kamuyu zarara uğratmışlardır.

Kamu hizmetlerini karlılık esasına göre yeniden yapılandırmanın maliyeti, örnek olayımızda olduğu gibi son derece büyüktür. Boğaziçi EDAŞ, 100-200 milyar oranında bir maliyetten kaçınmak için, trilyonlarla ifade edilen kaçak elektrik artışına, yasalara aykırı bir istihdam modelinin yerleşmesine, rüşvet ve yolsuzluğun toplumun en alt kesimine kadar yayılmasına sebep/aracı olmuştur.

Oysa, teknik yatırımları zamanında yaparak, personel eksiğini gidererek bu sonuçların önüne geçmek, hem de oldukça kısa bir sürede mümkün; çözüm bu olamaz mı?

Elektrik Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi

Enerji- Yapı Yol Sendikası İstanbul Şubesi

05 Ekim 2001

EMO İZMİR ŞUBESİ

Kentimizde Elektrik Nedeni İle Ölümler Yazgı Olmaktan Çıkarılmalıdır

İzmir'de yaşanan sel baskınında 01 Ağustos 2001 tarihinde 3 vatandaşımız, 17 Aralık 2001 tarihinde de bir vatandaşımız elektrik çarpması nedeni ile yaşamını yitirmiştir. Büyük olasılıkla 04 Kasım 1995 tarihinde kentimizde yaşanan sel baskınında da benzer olumsuzluklarla karşılaşmış ve bir çok insanımız aynı nedenle yaşamını yitirmişti.

Her aşırı yağış sonrası elektriğe bağlı ölümler yazgı olmaktan çıkarılmalıdır

Bunun için;

- TEDAŞ ve belediyeler tarafından detaylı ve kalıcı çalışmalar yapılmalı, tüm riskli bölgeler öncelikle belirlenmelidir.
- Bu bölgeler içerisinde özellikle zemin katlar, bahçe aydınlatmaları, dış tesisler, reklam aydınlatmaları ve diğer elektrik tesisatları gözden geçirilmelidir.
- Zemin katlardaki tüm konut ve iş yerlerinde kaçak akımları algılayan hata akımı koruma cihazlarının kullanılması eski abonelerde de zorunlu hale getirilmelidir.
- Kent içinde hata akımlarına neden olabilecek şekilde, enerjili elektrik şebeke direk ve hatları kullanılarak yapılmış olan tüm çay ocağı v.b. diyafon tesisatları toplatılmalı ve yasaklanmalıdır.
- Kent içinde kullanılacak reklam amaçlı aydınlatma tesisatı ve tabelaların yarat-

tuğı görsel kirliliğin yanı sıra bu gibi istenmeyen acı olaylara neden olabileceği noktasından hareketle yerel yönetimlerin bir standart tespit etmesi, buna uygun reklam amaçlı tabelaların sökülmesi sağlanmalı, özellikle yayaların erişebileceği yerlerdeki tabelalar için elektriksel uygunluk raporu aranmalıdır.

- Elektrik Tesislerinde Topraklamalar Yönetmeliği gereği topraklama tesislerinin düzenli olarak kontrol edilmesi sağlanmalıdır.
- Yapım süresi 10 yılı aşmış tüm bina ve tesisler TEDAŞ tarafından kontrol edilmesi, uygun olmayan bölümlerin iyileştirilmesi sağlanmalıdır.
- Tüm demir elektrik şebeke direkleri topraklanmalı ya da beton direklerle değiştirilmelidir.
- TEDAŞ, arızalarda ve olağanüstü durumlarda vatandaşın kolaylıkla ulaşabileceği telefon sistemine sahip olmalıdır.

Sorunların giderilmesi ve ölümlü olayların önlenebilmesi amacı ile daha onlarca önermenin yapılabileceği açıktır. Burada temel anlayış Müessese Müdürü'nn basında yer alan yağmurda dışarı çıkmayın nerisi yerine ölümlerin tekrarlanmaması için yapılacak çalışmalara bir an önce başlanılmalıdır.

Gerek TEDAŞ, gerekse yerel yönetimlerin de bu sorunu ortadan kaldıracaklar için EMO gibi kurumlarla ortak çalışmalarını yoğunlaştırmalı, teknik kadro ve ekipmanlarını artırmalıdır.

Kayıp Kaçaklar;

Ayrıca son günlerde TEDAŞ'nın kayıp ve kaçaklara karşı mücadelesi basında yer almakta, 2000 yılında %8.9 olarak açıklanan kayıp kaçak oranını 2001 yılında %9,57 olarak belirtmektedirler.

Gerçekte ise bu oranın daha da farklı olduğu görülmektedir.

Aliağa bölgesindeki demir-elik endüstrisi aboneleri sıfır kayıplı müşteriler olup, bu abonelerde ölçümlerin hat başlarında yapılması nedeni ile TEDAŞ'a yansıyan herhangi bir kayıp oranı bulunmamaktadır.

2000 yılı için gerçekleşen değerler incelendiğinde;

Toplam temin edilen enerji: 8.012.724.631 kWh

Sıfır kayıplı müşteri tüketimi: 2.300.170.455 kWh

Toplam satışa sunulan enerji: 5.712.554.176 kWh

Ücretli satışlar: 4.756.554.455 kWh

Ücretsiz tüketilen dış aydınlatma: + 240.381.739 kWh

Toplan tüketilen enerji=4.996.936.194 kWh/4.996.936.194

kWh/5.712.554.176 kWh: %87.47

Kayıp-kaçak oranı: %12.53

Sıfır kayıplı müşteriler göz ardi edildiğinde İzmir ili elektrik şebekesi üzerinde yapılan değerlendirmede 2000 yılında İzmir ili kayıp-kaçak oranının gerçekte %12.53 rakamına ulaştığı görülmektedir. Yanlış politikalarla bu oranın 2001 yılında artış gösterdiği açıktır.

TEDAŞ İzmir Elektrik Dağıtım Müessesesi, kaçağın büyük bir bölümünün gecekondu bölgesinde karşlarına çıktığını vurgulamakta ve sorunun çözümünü 3194 sayılı İmar Yasasının değişimi ile sağlanabileceğini düşünmektedirler. Oysa enerji bedelindeki aşırı artışlar, zelleştirme gerekçesi ile ertelenen yatırımlar, teknik eleman eksikliği nedeni ile denetimlerdeki yetersizlik ve sayaç okuma işinin taşeronlaştırılmış olması kayıp kaçak oranlarında başlıca artışa neden olmaktadır. Ayrıca kaçak kullanım yalnızca gecekondu bölgesinde olmayıp, yasal yapılaşmanın tamamlandığı konut, ticarethane, hatta sanayide yoğun olarak değişik yöntemlerle uygulanmaktadır.

Gecekondu bölgelerinde geçmişte hatalı af uygulamaları ile yapılan abonelerde hala kaçak kullanımın sürdüğü, bu nedenle imar dışı yapıların yasallaştırılmasının hiçbir zaman çözüm olmayacağı akıldan çıkartılmamalıdır.

Ülkemizde konutlarda kullanılan elektrik enerjisi bedeli yaklaşık 9 cent iken, ABD de bu bedel 8 cent'dir. Ortalama ABD vatandaşının gelir düzeyi ile ülkemiz vatandaş gelir düzeyi arasında en az 15 kat fark bulunmasına karşın daha fazla bedelle enerji tüketmekteyiz. Ayrıca ülkemizde enerjide yapılan düzenli artışlar ise devlet tarafından dolaysız vergi olarak kullanılmaktadır.

Sonuç olarak; kentimizde denetimsizlik ve ilgisizlik insan kayıplarına, ülkemizdeki yanlış politikalar ise enerji kayıplarına neden olmaktadır. Bilimden, toplumdan yana çalışmalar ön planda tutulmalı, her iki kayıp ta yazgı olmaktan çıkartılmalıdır.

Yönetim Kurulu a., Musa ÇEÇEN, Başkan Yardımcısı

25 Aralık 2001

EMO KOCAELİ ŞUBESİ

Basına ve Kamuoyuna

Son zamanlarda yaşadığımız ekonomik krizler, bizlere inanılması güç sıkıntılar yaşatmaktadır. Ülke ekonomisi durup dururken bu konuma gelmedi. Yılların yanlış yönetimleri bizlere zor anlar yaşatmaktadır ve daha da yaşatmaya devam edecektir. Yasalarla kurulu olan Elektrik Mühendisleri Odası toplum çıkarları doğrultusunda gerçekleri söyledi ve de söylemeye devam edecektir.

Enerji üretimi; ülke gelişimi ve kalkınmasına paralel olarak planlı bir şekilde düşünülmesi gereken bir olaydır. Ancak, geldiğimiz noktada onyıllardır enerjide yapılması gereken yatırımlar yapılmamış; önce nükleer enerji ön plana çıkarılmış ve bu enerji gelişmiş toplumlar tarafından yaşanan sorunlardan dolayı terk edilirken, siyasetçiler ve nükleer sevdalıları tarafından ülkemizde yıllarca gündemde tutulmaya gayret edildiği görülmüştür.

Elektrik enerjisi üretiminde planlama ve akılcılık terk edilmişken, nükleer santral yapılmasına karar verilse bile var olan enerji sorununun en az 5-10 yıl içerisinde çözümlenebileceği kimseye anlatılamamıştır.

Nükleer enerji santralleri başta EMO, çevreci örgütler ve diğer sivil toplum örgütleri tarafından tepki ile karşılanmış ve toplumun farklı kesimleri nükleer enerji konusunda bilinçlendirilmeye çalışılmıştır. Geline bu noktada nükleer enerji girişimleri şimdilik rafa kaldırılmışken, yüzer gezer elektrik santralleri gündeme getirilmiştir.

Hiçbir zaman iki yanlış bir doğru yapmaz. Nükleerden kaçarken bir başka yanlışla düşülmemelidir. Mevcut enerji krizi bahane edilerek, apar topar mobil (yüzer-gezer) santraller adı altında; hem çevreyi çok kirletecek olan hem de çok pahalı olan yeni enerji yatırımları pazarlanmakta ve tezgahlanmaktadır. İhalesiz ve ÇED uygulamalarından muaf tutularak gerçekleştirilmeye çalışılan bu santrallerin kurulması büyük bir yanıştır.

Dünyadaki örneklerinde sadece 1-1.5 MW gücünde kurulan ve treyler ile taşınabilen santraller, Türkiye'deki örneklerinde 10 MW'dan başladı ve şu an 130 MW'a kadar çıkarılmıştır. Bu nedenle mobil (gezer) olma özelliğini yitirirken, bu santrallara güvenilerek, Enerji Bakanlığı'nda bekleyen projeler de rafa kaldırıldı. Yetkililer, en fazla 20 MW gücündeki santrallerin taşınabileceğini vurgularken, yapılan santrallerin "gezici" olma özelliğinin olmayacağını, bu santrallerin resmen kalıcı santral sayılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bartın'da gezer santral olarak kurulması düşünülen ancak kalıcı olarak santralin gücü ise 100 MW'dır.

Bartın'da yaşanan olay budur. Bölgeye kurulması düşünülen mobil olmayan (yüzüp-gezemeyen) santraller, siyasilerin kendilerini haklı çıkarmak amacı ile nükleer santraller olmadı, şimdi yüzer gezer santraller olsun inatları ile sürmektedir.

Çevreye olumsuz etki yapacak bu projeler güzelim beldeleri de yok edecektir.

Sonuç olarak 57. Hükümetin bu olayı ciddi bir şekilde gözden geçirmesini dilemek amacı ile bu toplantıyı düzenlemiş bulunmaktayız. Bartın halkının bu haklı tepkisine destek veriyoruz.

TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası

Kocaeli Şubesi Yönetim Kurulu

21 Nisan 2001

EMO SAMSUN ŞUBESİ

Basına Ve Kamuoyuna

TMMOB elektrik Mühendisleri Odası (EMO) Samsun Şubesi elektrik abonelerine getirilen "sabit bedel" uygulamasına karşı 22 Eylül 2000 Cuma bir basın açıklaması yaptı.

Elektrik sektöründe son onbeş yıldır uygulanan plansız-programsız politikalar sonucunda, merkezi yapı bozularak adeta bir krize sürüklenmiştir. Enerji sektöründe uygulanması gereken esas kriter terk edilerek ekonomik olmayan üretim tesisleri kurulmaya başlanmıştır. Elektrik enerjisinin kamuya ait üretim tesislerinde kwh başına maliyeti 3 cent'tir. Oysa TEAŞ'ın bu maliyeti yıllar itibari ile artmaktadır. 1999 da 3.3 cent olan kwh başına maliyet bu yıl yaklaşık 4.5 cent'e ulaşmıştır. Bunun nedeni "Yap İşlet Devret" modelleri ile yaptırılması son derece yanlıştır.

EMO yıllardır. Haykırıyor! Ülkemizde henüz su kaynaklarının %30'u değerlendirilmektedir. Bu ortada iken dışa bağımlı, doğalgaz ve nükleer enerji gibi kaynaklara yönelinmesi, hatta bu gibi santrallerin "Yap İşlet" ve "Yap İşlet Devret" modelleri ile yaptırılması son derece yanlıştır.

Bu Uygulamalar sonucu TEAŞ enerjiyi pahalı elde etmektedir. Mali durumu bozulan TEAŞ enflasyonla mücadele nedeniyle artan maliyetini satış fiyatlarına yansıtmamıştır. Oluşan zarar hazineye karşılanmaktadır. Yani yanlış politikaların sonucu kamuya yansıtılmaktadır. TEDAŞ'ın durumu daha vahimdir. 15 yıldır uygulanan özelleştirme politikaları nedeniyle ciddi bir yatırım yapılmamış, çalışanların iş barışı bozulmuştur. Dolayısı ile elektrik enerjisinde ortalama %30 gibi büyük bir kaçak-kayıp oranı meydana gelmiştir. TEDAŞ özellikle AKTAŞ ve ÇEAŞ'dan alacağını tahsil edememektedir. Yine bir dizi kamu kurumu özellikle ve sanayi kuruluşu da TEDAŞ'a borçludur. Hükümet, önce aylık 150 kwh den fazla elektrik tüketen mesken abonelerinden her fazla kwh için enerji bedelinin %50 zamlı alınmasını, sonrada "sabit bedel" adı altında mesken abonelerinden ayda 500.000 TL, ticarethanelerinden 2.500.000 TL ve sanayiciden 5.000.000 TL ve sanayiciden 5.000.000 TL alınmasını uygun görmüştür. Enflasyonu azdırmadan elektrik bedeline gizli zara yapmanın en doğru yöntemi buldular doğrusu!

Ağustos 2000 de 15 milyon kwh enerji tasarrufu sağlandığı şeklindeki gerçek dışı açıklamalar, yapılan bu gizli zamlara bağlanmıştır. Gelişen müreffeh Türkiye bu mu? TEAŞ ve TEDAŞ birer Anonim Şirkettir. Hiçbir şirket zarar etmek için kurulamaz. Ancak yanlış politikalar sonucu oluşan zararların halka fatura edilmesi olsa olsa kolayca çözümdür.

EMO yıllardır kamuoyunun ve yetkililerinin dikkatini çekmektedir. Gerek üretimde gerekse dağıtımda özelleştirmeden özelleştirmeden vazgeçilmelidir. Enerji sektö-

ründeki yaşanan kriz, derhal öz kaynaklarımıza yönelik üretim santrallerinin planlanması, çalışanların iş barışının yeniden tesis edilmesi ile aşılabılır.

Sabit bedel ve farklı satış tarife uygulamalarıdır. Bu nedenle merkezi olarak EMO bu haksız uygulamaları iptali için hukuki girişimlere başvuracaktır.

Kamuoyuna saygıyla sunuyoruz.

EMO Samsun Yönetim Kurulu

EMO TRABZON ŞUBESİ

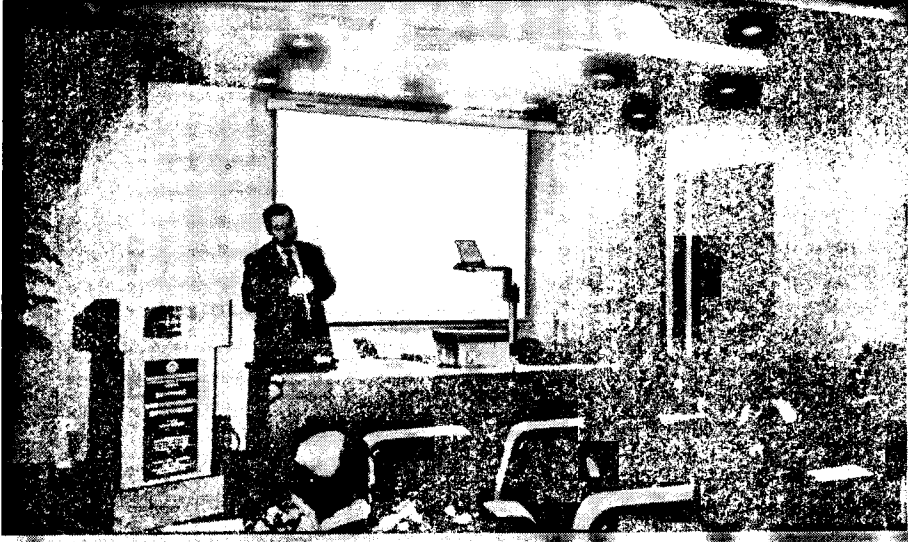
Basın Açıklaması

Büyük şehir adayı Trabzon'umuzda coğrafi yapı deniz seviyesinden itibaren kısa mesafede 200-2500 metre irtifaya ulaşmaktadır. Sarp, dağlık ve kırık coğrafi yapı yanında arazinin büyük bir bölümü ormanlarla kaplıdır. Trabzon, Türkiye'nin en çok yağış alan illerinden biri olması yanında kırsal kesiminde de anormal derecede dağınık yerleşim alanlarına sahiptir. Ayrıca ilimizde yaşayan nüfusun yaklaşık %70'i kırsal kesimde olup, coğrafi yapının neticesi ulaşımında özellikle kış aylarında güçlük arz etmektedir.

Böyle bir coğrafi yapıya haiz ilimizde elektrik dağıtım şebekeleri, ise çıplak havai hatlardan oluşmaktadır. Şehrimizin gerek AG-şebekeleri, gerekse OG şebekelerinin bir an önce yer altına alınması aciliyet arz etmektedir. Günümüzde modern şehir göstergesinde kabul edilen elektrik şebekelerinin yer altına tesis edilmesi hem işletme hem arıza süresi hem de can ve mal güvenliği açısından gereklidir. Yer altı şebekelerinin havai hat şebekelerine göre kayıp ve kaçaklarının çok daha az oluşu enerji sıkıntısı çektiğimiz bu günlerde bu konun önemini daha da artırmaktadır.

Zengin tarihi güzelliklerimizi görmeye gelen turistlerde ilgi odağı olan havai hat şebekelerinin bir an önce yer altına alınması görsel kirliliği de önleyecektir. Bu konuda çevre vilayetlerin bir çoğu havai hatların çoğunu yer altına almayı başarmıştır. Zengin bir tarihi mirası olan Trabzon'da bu konunun çözülmesi için üzerine düşen siyasiler, belediyeler ve TEDAŞ sorumluluklarını bir an önce yerine getirmelidir. Trabzon modern bir şehir olmayı çoktan hak etmiştir. Şehirlerimizi ciğeri olan yeşil doku elektrik iletkenleri yüzünden katledilmektedir. Gerek OG gerekse AG şebekelerinin bir an önce yer altına alınması kaliteli, güvenilir, kesintisiz enerji demektir. Çıplak havai hat şebekelerinde oluşan arızalardan etkilenen abone-

lerin, buzdolabı, çamaşır makinesi televizyon, bilgisayar... vb. gibi cihazlarda her yıl milyonlarca liralık zararlar oluşmaktadır. Arızaların azalması bu milli servetinde ziyan olmasını önleyecektir. .

Elektrik kesintilerinin yağmur ve rüzgara endeksli olmasını, güzel Trabzon'umuzdaki hemşehrilerimizin hak etmediğini düşünürüz. Havai hat şebekelerinin bir an önce yer altında tesis edilmesi tüm Trabzon'umuzun arzudur.

Saygılarımla.

EMO Trabzon Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı

M. Yılmaz ODABAŞ

31.01.2001